

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน ตลอดจนความมั่นคงของราชอาณาจักร รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ และปฏิบัติการอื่นใดอันที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของราชการตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งในอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบการบริหารด้านบุคลากรอย่างต่อเนื่อง แม้การบริหารงานหลังจากการปรับปรุงโครงสร้างก็ได้คำนึงถึงความเสมอภาคของคนในองค์กร ทุกชีวิตมีสิทธิมนุษยชนเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งชนชั้นตามยศศักดิ์ ซึ่งเป็นศักดิ์นาที่สังคมมอบให้ การบริหารคนหลังจากปรับโครงสร้าง ไม่ว่าจะเป็นการ จัดการหรือพฤติกรรมของคนในองค์กรควรจะคำนึงถึงสภาพจิตใจ ถ้าหากจิตใจพร้อมร่างกายก็จะมี เรี่ยวแรงที่จะปฏิบัติงาน ทุกชีวิตมีค่า และควรมอบคุณค่าให้แก่กัน การปรับโครงสร้างไม่ว่าจะปรับ ประจุเพียงใดก็ตาม หากไม่คำนึงถึงตัวบุคคล การปรับปรุงนั้นก็จะมีผลเสีย การบริหารงาน โครงสร้าง ใหม่จะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติงานนั้นด้วย

ในด้านการบริหารงานบุคคลในวงการตำรวจ การพัฒนาระบบบริหารของกรมตำรวจ ที่ผ่านมา ปัญหาด้านขวัญและกำลังใจของตำรวจได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการตำรวจโดยรวม นอกจากหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการสนับสนุนด้านขวัญและกำลังใจ ความก้าวหน้าก็ยังเป็นปัญหา โดยมีได้คำนึงถึงอาวุโส ความชำนาญ ผลงานและความสามารถที่ผ่าน มาเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ มีปัจจัยที่เข้ามาแทรกซ้อนระบบการบริหารงานบุคคล เช่น ระบบอุปถัมภ์ทำให้ การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การแต่งตั้งโยกย้ายเกิดความไม่เป็นธรรม เพราะ ไม่คำนึงถึงหลักการที่กำหนดไว้ ไม่ตรวจสอบความรู้ความสามารถ ผลงาน ระบบอาวุโส ทำให้ ตำรวจผู้มีความประพฤติดี มีผลงานการปฏิบัติ แต่ไม่ได้รับการพิจารณา ซึ่งพบเห็นได้ทุกยุคสมัยใน การแต่งตั้งโยกย้ายแต่ละครั้ง และในทุกระดับ ตำแหน่งทำให้บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถเกิด ความท้อแท้ หหมดกำลังใจในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ จนกระทั่งนำไปสู่การปฏิบัติที่มีชอบตามที่สื่อ ต่างๆ วิพากษ์วิจารณ์ อีกทั้งการประกอบอาชีพของตำรวจมีลักษณะต้องเสี่ยงและต้องอุทิศตัวเองสูง มีความรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมหรืออาชญากรรมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

ในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ตำรวจยังเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมที่จะดำเนินการวินิจฉัยการดำเนินการใดๆ ของตำรวจ โดยทั้งที่ตนไม่ได้มีส่วนได้เสีย บางครั้งอาจสร้างความไม่พึงพอใจให้แก่คู่กรณีได้เสมอ ข้าราชการตำรวจโดยเฉพาะข้าราชการชั้นสัญญาบัตรจำเป็นต้องใช้ความวิริยะอุตสาหะ คุณธรรม อีกทั้งขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรและประชาชน การบริหารงานบุคคลที่เหมาะสม มีความเที่ยงธรรมและโปร่งใส จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก

ในฐานะที่ผู้ทำการศึกษารับราชการเป็นตำรวจในสังกัดตำรวจภาค 5 มาเป็นระยะเวลา นานพอสมควร และได้พบประเด็นปัญหาว่าความเจริญก้าวหน้าของข้าราชการตำรวจแต่ละคน ไม่เท่ากัน ข้าราชการตำรวจบางคนมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอย่างรวดเร็วมาก ใช้ระยะเวลา เพียงไม่กี่ปีก็ก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งที่สูงกว่าผู้ที่เริ่มเข้ารับราชการในระยะเวลาเดียวกัน แต่ในขณะที่ ข้าราชการตำรวจส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าไปอย่างเชื่องช้า ทั้งๆ ที่มีความมุ่งมั่น ทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน เพราะเกิด ความรู้สึกที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม อันอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานได้ อย่างมาก ทั้งนี้ ใน การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจเป็นการปฏิบัติงานในอาชีพที่ต้องเสียสละ ไม่ได้ได้รับความสะดวกสบายส่วนตัว ต้องใช้ความอดทนและความพยายามเป็นอย่างมากในการทำ หน้าที่ให้เป็นที่ไปตามที่สังคมมอบหมาย การที่ไม่มีความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการเท่าที่ควร จึงเป็น ผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและขาดขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่ เป็นข้าราชการตำรวจ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นปัญหาดังกล่าว โดยศึกษาถึงความก้าว หน้าในหน้าที่ราชการตำรวจ และปัจจัยที่น่าจะส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าของข้าราชการตำรวจชั้น สัญญาบัตรระดับรองผู้กำกับการในสังกัดตำรวจภาค 5 โดยเชื่อว่าผลของการศึกษานี้ น่าจะเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลและเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาในสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติให้ทราบและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น อันจะเป็นการช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจให้ กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป และเป็นองค์รวมที่จะ ทำให้เกิดความพึงพอใจของการรับใช้ประชาชนและประโยชน์สุขส่วนรวมของสังคมและประเทศ ชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อวิเคราะห์ถึงความก้าวหน้าในอาชีพของข้าราชการตำรวจระดับรองผู้กำกับการในสังกัดตำรวจภาค 5
- (2) เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อความก้าวหน้าของข้าราชการตำรวจระดับรองผู้กำกับการในสังกัดตำรวจภาค 5
- (3) เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การพิจารณาความดีความชอบข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

- (1) ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับตำแหน่งรองผู้กำกับการในสังกัดตำรวจภูธรภาค 5 ส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าในอาชีพราชการต่ำ
- (2) ปัจจัยที่มีผลต่อความก้าวหน้าในอาชีพข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับรองผู้กำกับการในสังกัดตำรวจภูธรภาค 5 คือ
 - ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการตำรวจ ได้แก่ ภูมิหลังของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
 - ปัจจัยด้านหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ได้แก่ ระบบคุณธรรมและระบบอุปถัมภ์
 - ปัจจัยด้านคุณภาพการทำงาน ได้แก่ ความรักความผูกพันต่องาน การเรียนรู้ในงานที่ได้รับมอบหมาย ความคิดริเริ่มในการทำงาน กฎระเบียบและการปฏิบัติตามของหน่วยงาน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะข้าราชการตำรวจระดับชั้นยศพันตำรวจโท ตำแหน่งรองผู้กำกับการในสังกัดตำรวจภูธรภาค 5 จำนวน 273 ราย (ตามบัญชีรายชื่อของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอพิจารณาหลักเกณฑ์การแต่งตั้งโยกย้าย ส่งผลถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการตำรวจ
- (2) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตัวข้าราชการตำรวจให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะส่งผลต่อความก้าวหน้าในชีวิตราชการต่อไป

1.6 นิยามศัพท์ทั่วไป

- (1) ความก้าวหน้า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นในเวลาทีรวดเร็วกว่าปกติ เช่น การได้เลื่อนตำแหน่งเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้นประจำปี
- (2) ข้าราชการตำรวจ หมายถึง นายตำรวจระดับชั้นยศพันตำรวจโท ตำแหน่งรองผู้กำกับ การในสังกัดตำรวจภาค 5
- (3) ขวัญและกำลังใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมต่างๆในการปฏิบัติงาน
- (4) การแต่งตั้ง หมายถึง การเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่จากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่งอาจจะสายงานเดียวกันหรือต่างสายงาน
- (5) ตำแหน่ง หมายถึง ลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ผู้กำกับการ รองผู้กำกับการ
- (6) อายุราชการ หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการเป็นนายตำรวจระดับสัญญาบัตรจนถึงปัจจุบัน
- (7) อาวุโส มีการจัดลำดับดังนี้
 - ถ้ายศสูงกว่า ถือว่าอาวุโส
 - ถ้ายศเท่ากัน ให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนั้นในสำนักงานตำรวจแห่งชาตินานกว่า
 - ถ้าระยะเวลาดำรงตำแหน่งเท่ากัน ให้ผู้นั้นก่อน
 - ถ้าได้รับยศและตำแหน่งพร้อมกัน ให้ดูเงินเดือนที่สูงกว่า
 - ถ้าเงินเดือนเท่ากัน ให้ดูการรับยศที่ถัดลงไปก่อน
 - ถ้าได้รับยศถัดไปพร้อมกัน ให้ดูอายุราชการสูงกว่า
 - ถ้าอายุราชการเท่ากัน ให้ดูอายุตัวที่สูงกว่า